

KULTTUURIKÄVELY

Auran rannoilla Halisissa

**Halisten koski -> Halisten Kylä -> Virnakallio -> Komoisten kummut ->
Virnamäen puisto -> Halisten kylä -> paluu koskelle**

Kesto noin 1 tunti. Järjestäjänä Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry

Koroinen.fi

KOKOONTUMIS- JA LÄHTÖALUE

Valkkimylykujan näkymiä Halisten kylään ja kujan varren taideteos

Kuvassa on Tommi Rantin taideteos "Vehnälapset". Se on tehty yli sadasta kuokan terästä. Teoksen nimi viittaa alueella harjoitettuun vuosisataiseen maanviljelykulttuuriin ihmiselämän mahdollistajana.

Tien toisella puolella noin 100 metriä silloille päin puutarha-alueella on toinen Tommi Rantin taideteos; talikon teristä tehty "Aurinko".

Kesäinen näkymä Virnakallion juurelta joelle päin

Koroinen.fi

Virnamäen kallion lakea – tapahtuma ja levähdyspaikka

Koroinen.fi

Komoisten kummut

Komosten kummut

Komosten kummut ovat kaksi poikkeuksellisen säännöllisen muotoista joko luontaista kumpareta tai hautakumpua metsäisellä saarekkeella aivan Aurajoen rannalla. Muinajäännöksiksi kummut tunnistettiin vuonna 1961, kun inventoinnin yhteydessä itäisemmän kummun laelle kaivetusta koekuopasta löydettiin rautakautista keramiikkaa ja palanutta luuta sekä nokimaata. Kartoituksen tehnyt arkeologi totesi, että "todennäköisesti kyseessä on hauta, mutta mahdollisesti se saattaa olla leiripaikkakin."

Yleensä Komosten kumpuja pidetään kuitenkin hautoina. Jos sellaisista on kyse, ovat ne Aurajoki-alueen poikkeuksellinen hautamuoto rautakautisen asutuksen piirissä. Vastaavia tunnetaan esimerkiksi Ahvenanmaalla ja Ruotsissa, mutta meillä Suomessa nuoremalla rautakaudella vallitseva hautaustapa oli polttokenttäkalmisto, johon ei liittynyt maanpinnalle näkyviä rakenteita.

Isojakokartassa kumpujen ja joen välisellä alueella on pieniä peittolohkoja, joista yksi ulottuu niiden välistä nokea melko ylös rinteeseen ja se näkyy maastossa edelleen. Todennäköisesti kyntö on kuljettanut maata alarinteeseen ja siksi kumpujen säännöllisyys vielä korostuu.

Kasvillisuuskartoituksessa vuosina 1991 ja 2008 havaittiin alueella kasvavan ahdekauraa ja sikoangervo, jotka kertovat osaltaan alueen rautakautista tarinaa. Ulkoilureitin puolella on kumpujen edessä källio, josta vuonna 2016 löydettiin uhrikuoppia.

Kohteet ovat suojeltuja muinaismuistolain perusteella.

Oik. ylh: Sikoangervo. Kuva: Helena Särkijärvi
Oik. alh: Ahdekaura. Kuva: Eija Hagelberg
Alla: Komosten kummut 2016. Kuva: Jouko Pukkila
Teksti: Jouko Pukkila

Polkuja Komoisten kummuille

Virnamäen puistoalueen muinaisuutta

Virnamäen rautakautinen kalmisto

Virnamäestä on koetutkimuksissa saatu merkkejä niin nuoremman rautakauden (n. 550-1150 jKr.) haudauksista kuin samanaikaisesta asuinpaikasta. Pääosin havainnot ovat metsäalueelta, mutta myös eteläpuolisen pellon pinnalta on tehty löytöjä.

Arkeologiset tutkimukset tehtiin 1976-77 ja niiden aikana metsäsaarekelle kaivettiin 41 koekuoppaa. Useasta kuopasta löydettiin mm. savastian paloja ja palanutta luuta. Kiinnostavin löytö oli pronssinen rengas, jonka löytäjä tulkitsi olevan peräisin vyön koristeesta. Se on ajoitettu kansainvaellusajaksi (n. 400-550 jKr.) ja muu löytöaineisto kertovat rautakautisen ihmisen arjesta: aterioista, tekniikasta, asumisesta, mutta myös uskomuksista, kuten hautaus-tavoista.

Kohteet ovat suojeltuja muinaismuistolain perusteella.

Teksti: Jouko Pukkila

Löytöjen lisäksi muutamassa koekuopassa havaittiin kaunis, tiivis kiveys, jossa kivien välissä oli hiiltä ja nokea sekä savastian paloja. Tämä on tyypillistä ns. polttokenttäkalmistolle, jossa kalmistokiveykseen siroteltiin polttohaudatun vainajan jäljelle jääneet luut.

Keramiikkää on peräisin sekä huolellisesti valmistetuista savastioista että huonolaatuisemmista haurammista astioista. Se on tyypillistä rautakautista, pääasiassa lähinnä rautakauden jälkipuolelta. Keramiikka ja aiemmin mainittu vyön välirengas ovat ai-noat ajoittamista auttavat löydöt paikalta.

Yllä: Virnamäen löytöjä. Vasemmalla palanutta luuta, keskellä rengas, läpimitältään 16 mm ja oikealla keramiikkää. Kuvat: Jouko Pukkila.

Vas: Virnamäen näkyvin muinaisjäänös on kalliopohjalle tehty kivivesteli, joka saattaa olla muista vanhemman haudauksen pohja. Tähän viittaavat mm. koekaivauksissa ja ympäristöhoitoissa näkyneet hällit neljän kivien kaarena lae-lma. Se saattaisi olla haudasta nousseeseen kivivestelin jää-nös. Koska kiviä ei ole kokonainen, on haudauksen ehkä tu-hottu jossain vaiheessa. Kuvat: Jouko Pukkila.

Kesk: Hälviden Virnamäen koekuoppaan 20 kalmistokiveydestä ensimmäisessä kerroksessa (kiviä ei poistettu).

Oike: Virnamäen koekuoppa 20 avattuna. Kuopassa useita sa-vastian paloja.
Kuvat: Turun yliopiston arkeologian oppiaineen arkisto.

Halisten kosken muistoja

Äärellä virran Halisten kosken,
muistoni mieleen kaipuuni jää,
pimeät illat kuohuvat kosket,
kaikki on kaunista elämä tää.

Äärellä virran Halisten kosken,
kauniit ne muistot säilyä voi,
kävelin sillan kuutamo loisteen,
kaikki mielessäin ain unelmoi.

Äärellä virran Halisten kosken,
tarina myllyn muistoja tuo,
jauhoi se viljaa leivän se antoi,
haikeus menneiden aikojen luo.

Äärellä virran Halisten kosken,
virta vie mennessään muistotkin
nääh, paljon se voisi kertoa meille,
millaista ollut on elämä tää.

Äärellä virran Halisten kosken,
kalat ne koskessa leikkiä lyö,
vuodet ne vierii päivät ne vaihtuu,
ilta taas rannalla hämärtää yö.

Sävellys: Kaija Lehtilä
Sanat: Martti Lehtilä

LÄHDE: KoroiSet 3/2008, s. 15

ALLA SILLAN ALASILLAN

Alla Halisten vanhan sillan

Alla sillan
alasillan,
virta etsii puoliskoaan,
ikään kuin noustakseen
ja valuakseen takaisin
itse luomansa vesipadon lailla
(sellainenhan se tietenkin
onkin).

Seison sillalla,
ja seisoessani siellä
kaipaen vesiputousta:
Jos vain ihminen voisi haihtua
ja hioutuneena, kuin rakkaus, läpi
rantojen hurmion
voisi löytää
alta sillan,
alasillan
virran ikuisen kulun.

Anthony Johnson, suom. Timo Leinonen

VARSINAISSUOMALAISTEN LAULU

Helky laulu Auran rantain
silmiä kirkas salamo,
kaiu maine kauas kantain
minkä kunto kansan voi!

Täällä Suomen synnyinmuistot,
täällä työn ja tiedon puistot
virttä vapauden soi
virttä vapauden soi.

Helky laulu, kaiu maine,
virttä vapauden soi.

Puhkes uudet tertut tuomeen,
aika aatteet uudet toi,
Auran rantamilta Suomeen
koitti kirkas huomenkoi.

Täällä Suomen synnyinmuistot,
täällä työn ja tiedon puistot
virttä vapauden soi
virttä vapauden soi.

Helky laulu, kaiu maine,
virttä vapauden soi.

Väinö Kulo (Kolkkala)